

ՉԴԱԴԱՐՈՂ ԲՈՒՈՒԹՅՈՒՆ. ԱՆՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆՔ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ԱՊՐՈՂ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

2023 թվականի փետրվարի 17-ին ՀՀ ոստիկանությունը տարածել էր [հաղորդագրություն](#), որի համաձայն՝ Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուժն-ինտերնատի (Հայաստանի ամենամեծ տուժն-ինտերնատ, որտեղ ապրում են մտավոր եւ (կամ) հոգեւոցիալական հաշմանդամություն ունեցող 450 անձինք) տնօրենն ու մի շարք աշխատակիցներ ձերբակալվել են խոչտանգման եւ ապօրինությունների կատարման կասկածանքով:

Նույն օրը ՀՀ քննչական կոմիտեի տարածած [հաղորդագրությամբ](#) մանրամասներ են հրապարակվել կատարվածի առնչությամբ: Մասնավորապես, հաստատությունում իրականացված զննությունների արդյունքում հայտնաբերվել է տուժն-ինտերնատի բնակիչներից մեկը, ում անկողնու ներքնակը զգված է եղել հատակին՝ ջեռուցման մարտկոցների դիմաց, իսկ նրա որովայնին կապված է եղել կտորից գոտի՝ մետաղական շղթայով ամրացված ջեռուցման մարտկոցներին: Բնակիչներից մեկն էլ հայտնաբերվել է մեջքի վրա պառկած՝ ձեռքերն ու ոտքերը կապված անկողնու չորս անկյուններից:

Միաժամանակ պարզվել է, որ հաստատությունում բնակվող անձանց շարունակաբար չեն տրամադրել նախատեսված օրական սնունդը՝ տրամադրելով միայն առանց մսի ապուր եւ հաց: Ավելին, բաժանմունքի սանիտարների, ճաշարանի աշխատակիցների պարտականությունների մի մասը պարբերաբար կատարել են հաստատության բնակիչները, առանձին բնակիչներ էլ հաստատության տնօրենին կամ նրա ընտանիքին պատկանող անասնազոմում շարունակաբար կատարել են մաքրման աշխատանքներ:

Քննությամբ նախնական տվյալներ են ստացվել առ այն, որ տուժն-ինտերնատի բնակիչների նկատմամբ նշված գործողությունները կատարվել են հոգեբույժի հանձնարարությամբ, ինչի մասին տեղյակ է եղել նաեւ տնօրենը:

Ցավալիորեն, այս դեպքը, ի թիվս նախկինում արձանագրված [աշխատանքային շահագործման, սեփականության իրավունքի խախտման](#), այլ [ապօրինությունների](#) դեպքերի ոչ միայն մարդու իրավունքների կոպտագույն խախտման դրսեւորում է, այլեւ՝ ՀՀ-ում հոգեկան առողջության ոլորտում առկա համակարգային խնդրի արտացոլում: Ստեղծված խնդրահարույց իրավիճակի առանձին ասպեկտների վերաբերյալ տարիներ ի վեր իրենց մտահոգությունն են արտահայտել ինչպես քաղաքացիական հասարակության [ներկայացուցիչներ](#), այնպես էլ [ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանն](#) իր [զեկույցներում](#):

Պետության կողմից գործունե եւ հրատապ քայլեր չեն իրականացվել՝ արձագանքելու եւ կանխարգելելու բռնության ու չարաշահումների ռիսկերը եւ մարդու արժանապատվությունը նվաստացնող պայմանները: Չնայած այս պրակտիկաներին վերջ դնելու [միջազգային](#) եւ [ազգային](#) կառույցների երկարամյա կոչերին, ինչպես նաեւ ստանձնած միջազգային [պարտավորություններին](#)՝ Հայաստանը դեռեւս հապաղում է փակել այդ հաստատություններն ու զարգացնել անկախ կյանքը եւ համայնքում ներառումը խթանող համալիր ծառայություններ:

Անհրաժեշտ է միջազգային ուղենիշների վրա հիմնվելով իրականացնել ապահովագրող-ցիվիլացմանն ուղղված հրատապ եւ հասցեական գործողություններ՝ երաշխավորելով հաշմանդամություն ունեցող անձանց անկախ կյանքի եւ համայնքում ներառման իրավունքի իրացումը: